

Suvestinė redakcija nuo 2024-04-05

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [65-2396](#), i. k. 1012230ISAK0097/406

Nauja redakcija nuo 2024-04-05:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL DARBUOTOJŲ APSAUGOS NUO CHEMINIŲ VEIKSNIŲ DARBE NUOSTATŲ BEI
DARBUOTOJŲ APSAUGOS NUO KANCEROGENŲ, MUTAGENŲ IR REPROTOKSINIŲ
MEDŽIAGŲ POVEIKIO DARBE NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

2001 m. liepos 24 d. Nr. 97/406

Vilnius

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 18 straipsnio 8 dalimi ir įgyvendindami 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos direktyvą 98/24/EB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos nuo rizikos, susijusios su cheminiais veiksniais darbe (keturioliktoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/27/ES, 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikiu darbe (šeštoji atskira direktyva, kaip tai suprantama Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/431:

1. T v i r t i n a m e pridedamus:

1.1. Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatus;

1.2. Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų, mutagenų ir reprotoksinių medžiagų poveikio darbe nuostatus.

2. P a v e d a m e Lietuvos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kontroliuoti šių nuostatų vykdymą.

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRĖ

VILIJA BLINKEVIČIŪTĖ

SVEIKATOS APSAUGOS
MINISTRAS

KONSTANTINAS ROMUALDAS DOBROVOLSKIS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos ir darbo ministro ir
Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2001 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 97/406

DARBUOTOJŲ APSAUGOS NUO CHEMINIŲ VEIKSNIŲ DARBE NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Pakeistas skyriaus pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

1. Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų (toliau – nuostatai) paskirtis – nustatyti darbdavio pareigas apsaugant darbuotojus nuo rizikos, kylančios ar galinčios kilti dėl cheminių veiksnių, esančių darbo vietoje, poveikio arba dėl veiklos, susijusios su cheminiais veiksniais.

2. Neteko galios nuo 2024-04-05

Punkto naikinimas:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

3. Nuostatai neapriboja darbdavių teisės taikyti griežtesnius reikalavimus, garantuojančius veiksmingą darbuotojų apsaugą nuo rizikos.

4. Nuostatų reikalavimai taikomi ten, kur darbo vietoje yra arba gali būti pavojingų cheminių veiksnių. Jie taikomi tiek, kiek darbo su pavojingais cheminiais veiksniais nereglamentuoja Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

5. Ten, kur darbo vietoje yra arba gali būti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų, nuostatai taikomi tiek, kiek darbo su kancerogenais, mutagenais ir reprotoksinėmis medžiagomis nereglamentuoja šiuo įsakymu patvirtinti Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų, mutagenų ir reprotoksinių medžiagų poveikio darbe nuostatai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

6. Tais atvejais, kai gabenamos pavojingos cheminės medžiagos ar atliekos, nuostatai taikomi tiek, kiek pavojingų cheminių medžiagų ir atliekų gabenimo nereglamentuoja Lietuvos Respublikos ratifikuotos tarptautinės sutartys ir konvencijos, reglamentuojančios tarptautinį ir vidaus vežimą, gabenant pavojingas medžiagas ar prekes sausumos, vandens, oro ir geležinkelio transportu.

7. Nuostatai taikomi visoms įmonėms, esančioms Lietuvos Respublikos teritorijoje.

II SKYRIUS SĄVOKOS IR JŲ APIBRĖŽTYS

Pakeistas skyriaus pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

8. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

8.1. **cheminis veiksnys** – cheminis elementas ar junginys, grynas ar mišinyje, egzistuojantis natūraliai arba pagamintas, naudojamas arba išskiriamas, įskaitant atliekas, bet kokio darbo proceso metu, pagamintas tikslingai ar ne, teikiamas rinkai ar ne;

8.2. **pavojingas cheminis veiksnys** – tai:

8.2.1. bet koks cheminis veiksnys, atitinkantis 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiančiame ir panaikinančiame direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiančiame Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006, nustatytus klasifikavimo kaip pavojingas kriterijus, taikomus priskiriant bet kuriai fizinio pavojaus ir (arba) pavojaus sveikatai pavojingumo klasei, nepaisant to, ar pagal šį reglamentą cheminis veiksnys privalo būti klasifikuojamas;

8.2.2. bet koks cheminis veiksnys, kuris, nors ir neatitinka klasifikavimo kaip pavojingas kriterijų, kaip nurodyta nuostatų 8.2.1 papunktyje, tačiau dėl savo fizinių, cheminių arba toksikologinių savybių, naudojimo būdo arba buvimo darbo aplinkoje pobūdžio gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, įskaitant visus cheminius veiksnus, kuriems nustatytos profesinio poveikio ribinės vertės;

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

8.3. **veikla, susijusi su cheminiais veiksniais** – bet koks darbas, kurio metu bent viename procese, įskaitant gamybą, tvarkymą, laikymą, gabenimą, šalinimą ir valymą, yra naudojami ar numatyti naudoti cheminiai veiksniai arba kurio metu susidaro cheminiai veiksniai;

8.4. **profesinio poveikio ribinė vertė** – cheminės medžiagos (cheminio veiksnio) profesinio poveikio ribinis dydis, kaip apibrėžta Lietuvos higienos normoje HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-824/A1-389 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“ patvirtinimo“;

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

8.5. **biologinė ribinė vertė** – cheminio veiksnio, jo metabolito arba poveikio indikatorius koncentracijos atitinkamoje biologinėje terpėje didžiausia leistina vertė;

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

8.6. **sveikatos patikrinimas** – darbuotojo sveikatos būklės įvertinimas atsižvelgiant į konkrečių cheminių veiksnių poveikį darbe;

8.7. **pavojus** – cheminio veiksnio būdinga savybė – sukelti žalą;

8.8. **rizika** – tikimybė, kad bus padaryta žala, naudojant cheminius veiksnus ar esant jų poveikiui;

8.9. kitos nuostatų sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme, kituose darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir Reglamente (EB) Nr. 1272/2008 vartojamas sąvokas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-252/V-559](#), 2015-05-04, paskelbta TAR 2015-05-05, i. k. 2015-06716

III SKYRIUS PROFESINIO POVEIKIO RIBINĖS VERTĖS IR BIOLOGINĖS RIBINĖS VERTĖS

9. Profesinio poveikio ribinės vertės yra nustatytos Lietuvos higienos normoje HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. rugsėjo 1 d.

įsakymu Nr. V-824/A1-389 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“ patvirtinimo“.

10. Biologinės ribinės vertės nustatytos nuostatų 1 priede.

Skyriaus pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

IV SKYRIUS DARBDAVIO PAREIGOS

Pakeistas skyriaus pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

PIRMASIS SKIRSNIS

PAVOJINGŲ CHEMINIŲ VEIKSNIŲ NUSTATYMAS IR RIZIKOS ĮVERTINIMAS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

11. Darbdavys pirmiausiai privalo nustatyti, kokie pavojingi cheminiai veiksniai yra kiekvienoje darbo vietoje ir įvertinti jų keliamą riziką darbuotojų saugai ir sveikatai, atsižvelgdamas į:

11.1. jų pavojingas savybes;

11.2. informaciją apie saugą ir sveikatą, kurią turi pateikti tiekėjas (pavyzdžiui, atitinkamuose saugos duomenų lapuose pagal 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantį Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantį Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB, su visais pakeitimais);

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-252/V-559](#), 2015-05-04, paskelbta TAR 2015-05-05, i. k. 2015-06716

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

11.3. poveikio dydį, būdą ir trukmę;

11.4. darbo su cheminiais veiksniais sąlygas ir veiksmų kiekį;

11.5. nustatytas profesinio poveikio ribines vertes ir biologines ribines vertes;

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

11.6. naudojamų ar planuojamų naudoti profilaktinių priemonių efektyvumą;

11.7. atliktų sveikatos patikrinimų išvadas.

12. Darbdavys turi rinkti papildomą informaciją, reikalingą rizikai įvertinti, iš tiekėjų ar kitų galimų šaltinių.

13. Įvertinęs riziką, kaip nustatyta Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 25 straipsnio 2 punkte, darbdavys turi nustatyti, kurių priemonių buvo imtasi pagal nuostatų 17–27 punktus. Rizikos įvertinimas turi būti atnaujinamas, jei įvyko svarbūs pokyčiai, dėl kurių anksčiau atliktas rizikos įvertinimas nebeatitinka darbo sąlygų faktinės būklės, arba jeigu sveikatos patikrinimų rezultatai parodo, kad tokį įvertinimą būtina atnaujinti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-105/V-268](#), 2005-04-18, *Žin.*, 2005, Nr. 55-1907 (2005-04-30), i. k. 1052230ISAK05/V-268

Nr. [A1-252/V-559](#), 2015-05-04, paskelbta TAR 2015-05-05, i. k. 2015-06716

14. Darbdavys, įvertindamas riziką, turi atsižvelgti į tam tikras įmonės ar padalinio veiklas, įskaitant įrenginių techninį aptarnavimą ir remontą, kurių metu numatoma, kad gali būti žymus cheminių veiksmų poveikis ar neigiamas poveikis darbuotojų saugai ir sveikatai dėl kitų priežasčių, net po to, kai buvo imtasi visų techninių priemonių.

15. Kai dirbamas toks darbas, kurio metu darbuotoją veikia keli pavojingi cheminiai veiksniai, darbdavys riziką turi vertinti visapusiškai pagal visų cheminių veiksnių keliamą riziką.

16. Jeigu naujas darbas yra susijęs su pavojingais cheminiais veiksniais, darbdavys privalo darbuotojui leisti dirbti tik įvertinus riziką toje darbo vietoje (vietose) ir įgyvendinus reikalingas profilaktikos priemones.

ANTRASIS SKIRSNIS

BENDRIEJI RIZIKOS, SUSIJUSIOS SU PAVOJINGAIS CHEMINIAIS VEIKSNAIS, VERTINIMO PRINCIPAI IR ŠIŲ NUOSTATŲ, VERTINANT RIZIKĄ, TAIKYMAS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

17. Darbdavys privalo užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą bet kokiame darbe, susijusiame su pavojingais cheminiais veiksniais, ir imtis visų būtinų prevencijos priemonių, nurodytų šiuose nuostatuose ir Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme.

18. Darbuotojų saugai ir sveikatai gresianti rizika, susijusi su pavojingais cheminiais veiksniais, turi būti šalinama arba mažinama iki minimumo įgyvendinant šias priemones:

18.1. projektuojant darbo vietas ir organizuojant darbą;

18.2. aprūpinant darbuotojus tinkama darbo su cheminiais veiksniais įranga ir nustatant šios įrangos techninio aptarnavimo ir remonto tvarką, kuri garantuoja darbuotojų saugą ir sveikatą;

18.3. iki minimumo mažinant skaičių darbuotojų, kurie yra ar gali būti veikiami;

18.4. iki minimumo mažinant poveikio trukmę ir intensyvumą;

18.5. tinkamai naudojant higienos priemones;

18.6. mažinant cheminių veiksnių, esančių darbovietėje, kiekius iki minimalių, reikalingų konkrečiam darbui atlikti;

18.7. taikant tinkamus darbo procesus, tarp jų saugų pavojingų cheminių veiksnių bei atliekų, kuriose jų yra, tvarkymą, saugojimą ir gabenimą darbovietėje.

19. Jeigu rizikos įvertinimo pagal nuostatų 11 ir 12 punktus rezultatai rodo, kad yra rizika darbuotojų saugai ir sveikatai, turi būti taikomos specialios apsaugos, prevencijos ir stebėjimo priemonės, nurodytos 21-32 ir 40-47 punktuose.

20. Jeigu rizikos įvertinimo pagal nuostatų 11 ir 12 punktus rezultatai rodo, kad pavojingų cheminių medžiagų kiekių, esančių darbo vietoje, keliama rizika darbuotojų saugai ir sveikatai yra nežymi ir jai sumažinti pakanka 17-18 punktuose nurodytų priemonių, 21-32 ir 40-47 punktų nuostatos netaikomos.

TREČIASIS SKIRSNIS

SPECIALIŲ APSAUGOS IR PREVENCIJOS PRIEMONIŲ TAIKYMAS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

21. Darbdavys privalo užtikrinti, kad rizika darbuotojų saugai ir sveikatai dėl pavojingų cheminių veiksnių yra pašalinta arba sumažinta iki minimumo. Tai jis turi padaryti, pakeisdamas pavojingą cheminį veiksnį cheminiu veiksniumi ar procesu, kurie juos naudojant nėra pavojingi arba yra mažiau pavojingi darbuotojų saugai ir sveikatai. Jeigu dėl darbo pobūdžio negalima pavojingų cheminių veiksnių pakeisti kitais ir tuo būdu pašalinti rizikos, darbdavys, atsižvelgdamas į rizikos įvertinimą pagal nuostatų 11–16 punktus, turi užtikrinti, kad ji būtų sumažinta iki minimumo, pritaikius apsaugos ir prevencijos priemones, atitinkančias rizikos įvertinimo duomenis. Šios priemonės išvardytos pagal svarbą:

21.1. darbo procesų ir techninio valdymo priemonių planavimas ir tinkamos darbo įrangos ir medžiagų naudojimas, kad būtų išvengta ar sumažintas pavojingų cheminių veiksnių, kurie gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai darbo vietoje, pasklidimas;

21.2. kolektyvinių apsaugos priemonių rizikos šaltinyje (reikalingo vėdinimo ir atitinkamų organizacinių priemonių) įrengimas;

21.3. darbuotojų aprūpinimas asmeninėmis apsaugos priemonėmis vadovaujantis Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. A1-331 „Dėl Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatų patvirtinimo“, kai poveikio negalima išvengti kitokiu būdu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-252/V-559](#), 2015-05-04, paskelbta TAR 2015-05-05, i. k. 2015-06716

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-105/V-268](#), 2005-04-18, Žin., 2005, Nr. 55-1907 (2005-04-30), i. k. 1052230ISAK05/V-268

22. Taikant priemones, išvardytas 21 punkte, taip pat turi būti vykdomi sveikatos patikrinimai pagal 40-47 punktus, jeigu to reikia pagal rizikos pobūdį.

23. Jeigu darbdavys kitais įvertinimo būdais negali parodyti, kad, taikant nuostatų 21.1–21.3 papunkčiuose nurodytas priemones, užtikrinama apsauga ir prevencija, jis turi periodiškai, taip pat pasikeitus cheminių veiksnių poveikiui darbuotojams, atlikti cheminių veiksnių, galinčių kelti riziką darbuotojų sveikatai darbo vietoje, koncentracijų matavimus, atsižvelgdamas į profesinio poveikio ribines vertes.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

24. Darbdavys privalo atsižvelgti į nuostatų 23 punkte nurodytų veiksmų rezultatus.

Kiekvienu atveju, kai viršijama profesinio poveikio ribinė vertė, darbdavys turi nedelsdamas imtis prevencijos ir apsaugos priemonių padėčiai ištaisyti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

25. Remdamasis visapusišku rizikos įvertinimu ir bendraisiais rizikos prevencijos principais, nurodytais 11-20 punktuose, darbdavys privalo imtis darbo pobūdį atitinkančių techninių ir (arba) organizacinių priemonių, tarp jų sandėliavimo, tvarkymo bei tarpusavyje nesuderinamų cheminių veiksnių atskyrimo, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo pavojų, kylančių dėl cheminių veiksnių fizikinių – cheminių savybių.

Darbdavys privalo imtis veiksmų, išvardytų pagal svarbą:

25.1. neleisti darbovietėje susidaryti pavojingoms degių medžiagų koncentracijoms ir pavojingiems chemiškai nestabilių medžiagų kiekiams arba jei dėl darbo pobūdžio tai neįmanoma;

25.2. vengti darbo vietoje naudoti uždegimo šaltinius, galinčius sukelti gaisrą arba sprogimą, bei neleisti susidaryti tokioms sąlygoms, kurios sukeltų chemiškai nestabilių medžiagų ar medžiagų mišinių pavojingus fizikinius poveikius;

25.3. sumažinti poveikį darbuotojų saugai ir sveikatai, jei užsidegus degiosioms medžiagoms kiltų gaisras ar įvyktų sprogimas, ir pavojingus fizinius poveikius, kuriuos gali sukelti chemiškai nestabilios medžiagos ar medžiagų mišiniai.

26. Darbo įranga ir apsaugos sistemos, įrengtos darbdavio, kad būtų užtikrinta darbuotojų sauga, turi atitikti teisės aktų nustatytus reikalavimus tokioms priemonėms projektuoti, gaminti ir tiekti. Darbdavys, įgyvendindamas technines ir organizacines priemones, turi atsižvelgti į Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje, techninio reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos ūkio ministro 1999 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 432 „Dėl Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje, techninio reglamento patvirtinimo“ (toliau – Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje, techninio reglamentas), nuostatas ir užtikrinti, kad darbo įranga atitiktų įrenginių grupių klasifikavimą pagal kategorijas, nustatytas Įrangos

ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje, techninio reglamento 1 priede.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

27. Darbdavys turi imtis priemonių, kad užtikrintų pakankamą gamyklos pastatų ir įrengimų kontrolę, parūpinti sprogimo slopinimo įrangą arba pasirengti palengvinti sprogimo jėgą.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

VEIKSMAI NELAIMINGŲ ATSTITIKIMŲ, ĮVYKIŲ IR AVARINIŲ SITUACIJŲ ATVEJAIS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

28. Darbdavys, kad užtikrintų darbuotojų saugą ir sveikatą nelaimingų atsitikimų, incidentų ir avarinių situacijų, susijusių su pavojingų cheminių veiksmų buvimu darbo vietoje, atvejais, turi parengti veiksmų planus, kurių reikia laikytis įvykus minėtiems atsitikimams. Šiuose planuose turi būti numatytas periodiškasis saugos pratybų rengimas ir reikalingų pirmosios pagalbos patalpų įrengimas.

29. Įvykus nelaimingam atsitikimui, incidentui ar avarijai, darbdavys:

29.1. nedelsdamas privalo imtis priemonių jų padariniams sumažinti ir informuoti darbuotojus, kurie su tuo susiję (nurodoma įvykio data ir laikas, vieta, pobūdis, taikomos apsaugos priemonės);

29.2. siekdamas normalizuoti situaciją:

29.2.1. privalo kuo greičiau įgyvendinti reikiamas padėties gerinimo priemones;

29.2.2. poveikio zonoje turi leisti dirbti tik tiems darbuotojams, kurie atlieka remonto ir kitus būtinus darbus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

30. Darbdavys turi aprūpinti darbuotojus, kuriems leidžia dirbti poveikio zonoje, tinkamais apsauginiais drabužiais, asmeninėmis apsaugos priemonėmis, specialiais saugos prietaisais, įtaisais ar įrenginiais, kuriais jie privalo naudotis tol, kol padėtis nepagerės; ši padėtis neturi būti pastovi.

Neapsaugoti asmenys turi palikti poveikio zoną.

31. Darbdavys, vadovaudamasis Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 95 „Dėl Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų“ (toliau – Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatai), privalo įrengti įspėjimo ir kitas ryšio sistemas, reikalingas perduoti signalą, kad padidėjo rizika darbuotojų saugai ir sveikatai, kuriomis, atsiradus poreikiui, būtų gaunamas signalas ir tuojau pat imamasi veiksmų padėčiai normalizuoti, būtų teikiama pagalba, vykdoma evakuacija ir gelbėjimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

32. Darbdavys privalo užtikrinti, kad darbovietėje būtų informacija apie veiksmus, kurių reikia imtis galimų avarinių situacijų, susijusių su pavojingais cheminiais veiksniais, atveju, ir kad atitinkamos vidaus ir išorės gelbėjimo ir avarinės tarnybos galėtų gauti šią informaciją. Joje turi būti:

32.1. išankstinis įspėjimas apie pavojus, gresiančius darbe, pavojų nustatymo metodus, atsargumo priemones ir veiksmų tvarką, kad avarinės tarnybos galėtų parengti savo veiksmų tvarką ir atsargumo priemones;

32.2. turima informacija, įskaitant informaciją apie veiksmų planus, parengtus pagal 28-31 punktus, apie specifinius pavojus, kurie kyla ar gali kilti nelaimingų atsitikimų metu ar susidarius avarinei situacijai.

PENKTASIS SKIRSNIS DARBUOTOJŲ INFORMAVIMAS, MOKYMAS, KONSULTAVIMAS IR DARBUOTOJŲ DALYVAVIMAS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

33. Darbdavys turi užtikrinti, kad darbuotojams ir (arba) jų atstovams būtų pateikta:

33.1. pavojingų veiksnių nustatymo ir rizikos įvertinimo pagal nuostatų 11–16 punktus duomenys ir vėliau gauta informacija, jei šie duomenys pasikeičia, dėl pasikeitusios padėties darbovietėje;

33.2. informacija apie darbovietėje esančių pavojingų cheminių veiksnių (šių veiksnių atpažinimo, rizikos darbuotojų saugai ir sveikatai, atitinkamų profesinio poveikio ribinių verčių ir kt.) teisinės nuostatos;

33.3. informacija apie atsargumo priemones ir veiksmus, kurių reikia imtis, kad darbuotojai apsisaugotų ir apsaugotų kitus darbuotojus ir jie būtų apmokyti šių dalykų;

33.4. informacija iš bet kurio saugos duomenų lapo, parengto tiekėjų pagal Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 31 straipsnį, ši informacija turi būti:

33.4.1. pateikta, atsižvelgiant į rizikos įvertinimo pagal nuostatų 11–16 punktus rezultatus. Ji gali būti įvairi: nuo žodinio pranešimo iki individualaus instruktavimo ir mokymo kartu su rašytine informacija priklausomai nuo rizikos, nustatytos pagal minėtus nuostatų punktus, prigimties ir laipsnio;

33.4.2. atnaujinama, pasikeitus aplinkybėms.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

34. Jeigu darbe pavojingoms cheminėms medžiagoms yra naudojamos talpyklos ir vamzdynai, jie turi būti paženklinami Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-252/V-559](#), 2015-05-04, paskelbta TAR 2015-05-05, i. k. 2015-06716

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

35. Darbdavys turi užtikrinti darbuotojų ir (arba) jų atstovų konsultavimą bei dalyvavimą sprendžiant šiuose nuostatuose reglamentuojamus klausimus Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo nustatyta tvarka.

V SKYRIUS DRAUDIMAI IR SVEIKATOS PATIKRINIMAI

Pakeistas skyriaus pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

PIRMASIS SKIRSNIS DRAUDIMAI

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

36. Saugant darbuotojus nuo tam tikrų cheminių veiksnių ir veiklos, susijusios su cheminiais veiksniais, keliamos rizikos jų sveikatai, draudžiama gaminti arba naudoti darbe nuostatų 2 priede nurodytus cheminius veiksnius ir vykdyti nuostatų 2 priede nurodytas veiklas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

37. Nuostatų 36 punkte reglamentuotam draudimui gali būti taikomos išimtys:

37.1. atliekant mokslo tyrimus ir bandymus, įskaitant analizes;

37.2. atliekant darbus, kurių tikslas – pašalinti cheminius veiksnius, kurie yra šalutiniai produktai arba atliekos;

37.3. gaminant cheminius veiksnius, išvardytus nuostatų 2 priede, skirtus naudoti kaip tarpinius junginius, ir juos naudojant pagal šią paskirtį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

38. Darbdavys privalo apsaugoti darbuotojus nuo nuostatų 2 priede išvardytų cheminių veiksnių poveikio, pasirūpindamas, kad gamyba ir kuo greitesnis šių medžiagų, kaip tarpinių junginių, panaudojimas vyktų atskiroje uždaroje sistemoje, iš kurios gali būti pašalintas tiksliai tas minėtų cheminių veiksnių kiekis, kuris reikalingas kontroliuoti procesą ar prižiūrėti sistemą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

39. Dėl nuostatų 37 punkte nurodyto išimtinio atvejo darbdavys privalo Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) prašymu pateikti šią informaciją:

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

39.1. nurodyti, kodėl prašyta išimties;

39.2. per metus planuojamą sunaudoti cheminių veiksnių kiekį;

39.3. su tuo susijusius darbus arba reakcijas ar procesus;

39.4. su tais darbais susietų darbuotojų skaičių;

39.5. numatomas atsargumo priemonės, užtikrinančias darbuotojų saugą ir sveikatą;

39.6. technines ir organizacines priemones, kurių imamasi darbuotojams apsaugoti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-252/V-559](#), 2015-05-04, paskelbta TAR 2015-05-05, i. k. 2015-06716

ANTRASIS SKIRSNIS SVEIKATOS PATIKRINIMAI

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

40. Darbuotojų, kuriems pagal rizikos įvertinimo (nuostatų 11–15 punktai) rezultatus nustatyta rizika sveikatai, sveikatos patikrinimai vykdomi ir registruojami, vadovaujantis Asmenų, dirbančių darbo aplinkoje, kurioje galima profesinė rizika (kenksmingų veiksnių poveikis ir (ar) pavojingas darbas), privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

41. Sveikatos patikrinimai, į kurių rezultatus turi būti atsižvelgta taikant prevencijos priemonės konkrečiose darbo vietose, turi būti vykdomi, kai:

41.1. pavojingas cheminis veiksnys gali būti konkrečios ligos ar pablogėjusios darbuotojo sveikatos priežastis;

41.2. yra tikimybė, jog liga ar sveikatos pakenkimas gali atsirasti dėl darbuotojo darbo sąlygų;

41.3. tyrimo metodai yra mažai pavojingi darbuotojams.

42. Kai yra nustatyta biologinė ribinė vertė, sveikatos patikrinimai nuostatų 1 priede nurodytomis sąlygomis turi būti privalomi darbuotojams, dirbantiems su šiais pavojingais cheminiais veiksniais. Darbuotojai apie šį reikalavimą privalo būti informuojami prieš paskiriant juos į darbą su nurodytais pavojingais cheminiais veiksniais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

43. Įmonėje privalo būti saugomi sveikatos patikrinimų ir cheminių veiksmų monitoringo duomenys (išsaugant konfidencialumą). Biologinis monitoringas ir su tuo susiję reikalavimai gali būti sveikatos priežiūros dalis.

44. Darbdavys šiuos duomenis turi pateikti Valstybinei darbo inspekcijai ar profesinę ligą tiriančiai komisijai joms paprašius. Darbuotojui paprašius darbdavys jam turi leisti susipažinti su turimais jo sveikatos patikrinimo ir cheminių veiksmų tyrimo darbo vietoje duomenimis.

45. Įmonei nutraukus veiklą, duomenys apie sveikatos priežiūrą ir cheminių veiksmų monitoringą turi būti perduoti archyvuui saugoti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-105/V-268](#), 2005-04-18, *Žin.*, 2005, Nr. 55-1907 (2005-04-30), i. k. 1052230ISAK05/V-268

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

46. Jeigu sveikatos patikrinimo metu nustatyta, kad darbuotojas serga kokia nors liga arba aiškiai pablogėjo jo sveikata ir šiuos pokyčius, gydytojo nuomone, sukėlė pavojingas cheminis veiksnys, arba nustatyta, kad viršytos biologinės ribinės vertės, gydytojas privalo informuoti darbuotoją apie jo sveikatos patikrinimo rezultatus, įskaitant informaciją ir patarimus apie sveikatos priežiūrą, po to, kai darbuotojas baigs darbą, susijusį su cheminiu veiksmu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

47. Nuostatų 46 punkte nurodytu atveju darbdavys privalo:

47.1. peržiūrėti rizikos įvertinimą, atliktą pagal nuostatų 11–16 punktų reikalavimus;

47.2. peržiūrėti priemones, naudojamas rizikai sumažinti ar pašalinti pagal nuostatų 17–27 punktų reikalavimus;

47.3. atsižvelgti į Asmens medicininėje knygelėje (sveikatos pase) (F 048/a) gydytojo įrašytą išvadą ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos pateiktą protokolą, įskaitant rekomendacijas perkelti darbuotoją į kitą darbą, kuriame jo neveiks tam tikras cheminis veiksnys, Valstybinės darbo inspekcijos ar Profesinės ligos priežastis tyrusios komisijos nurodymus bei rekomendacijas, kokiomis priemonėmis reikėtų šalinti ir mažinti riziką;

47.4. organizuoti tolesnę darbuotojų sveikatos priežiūrą ir pasirūpinti, kad būtų įvertinti kitų darbuotojų, kurie patyrė panašų veikimą, sveikatos būklės duomenys. Tokiais atvejais sveikatos priežiūrą vykdęs gydytojas arba asmens sveikatos priežiūros įstaiga, arba profesinės sveikatos specialistas, arba Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos, arba Valstybinė darbo inspekcija gali pasiūlyti, kad būtų atliktas kitų darbuotojų, kurie patyrė panašų veikimą, sveikatos patikrinimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

6 skyrius. Neteko galios nuo 2016-04-12

Skyriaus naikinimas:

Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625

BIOLOGINĖS RIBINĖS VERTĖS IR SVEIKATOS PATIKRINIMAI

Pakeistas priedo pavadinimas:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

1. Švinas ir jo joniniai junginiai:

1.1. biologinė ribinė vertė yra 70 µg Pb/100 ml kraujo. Ji nustatoma matuojant švino kiekį kraujyje (PbB), taikant absorbcinę spektrometriją ar kitą metodą, kuriuo gaunami ekvivalentiški rezultatai;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

1.2. darbuotojų sveikatos patikrinimas vykdomas, jei:

1.2.1. švino koncentracija darbo aplinkos ore, apskaičiuota kaip vidutinė koncentracija per 40 valandų darbo savaitę, yra didesnė kaip 0,075 mg/m³;

1.2.2. švino kiekis kai kurių darbuotojų kraujyje yra didesnis kaip 40 µg Pb/100 ml kraujo.

Priedo pakeitimai:

Nr. [A1-799/V-1804](#), 2022-12-02, paskelbta TAR 2022-12-02, i. k. 2022-24653

DRAUDIMAI

1. Gaminimas ar naudojimas darbe žemiau nurodytų cheminių veiksnių arba veikla, susijusi su šiais cheminiais veiksniais, yra draudžiama.
2. Šis draudimas netaikomas, jei nurodytas cheminis veiksnys yra kito cheminio veiksnio sudėtyje arba yra atliekų sudėtinė dalis, kai jo koncentracija yra mažesnė už nurodytą lentelėje.

Cheminiai veiksniai

EINECS Nr. ⁽¹⁾	CAS Nr. ⁽²⁾	Veiksnių pavadinimas	Individuali didžiausia leidžiama koncentracija
202-0080-4	91-59-8	2-naftilaminas ir jo druskos	0,1 % svorio
202-177-1	92-67-1	4-aminobifenilas ir jo druskos	0,1 % svorio
202-199-1	92-87-5	Benzidinas ir jo druskos	0,1 % svorio
202-204-7	92-93-3	4-nitrodifenilas	0,1 % svorio

⁽¹⁾ EINECS: Europos žinomų komercinių cheminių medžiagų sąrašas

⁽²⁾ CAS: Cheminių medžiagų charakteristikų santrumpų tarnyba

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos
ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2001 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 97/406
(Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministro ir Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro 2024 m. sausio 15 d.
įsakymo Nr. A1-34/V-47
redakcija)

DARBUOTOJŲ APSAUGOS NUO KANCEROGENŲ, MUTAGENŲ IR REPROTOKSINIŲ MEDŽIAGŲ POVEIKIO DARBE NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų, mutagenų ir reprotoksinių medžiagų poveikio darbe nuostatų (toliau – Nuostatai) paskirtis – nustatyti darbdavio pareigas apsaugant darbuotojus nuo rizikos jų saugai ir sveikatai, kylančios ar galinčios kilti dėl kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio, įskaitant prevencines priemones, kad toks poveikis neatsirastų ir jam sumažinti, bei profesinės rizikos (toliau – rizika) nustatymo ir įvertinimo reikalavimus.

2. Nuostatų reikalavimai taikomi tose darbo vietose, kuriose darbuotojai yra ar gali būti veikiami kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų, įskaitant pavojingus medicinos preparatus, kuriuose esama šių medžiagų.

3. Nuostatų reikalavimai tose darbo vietose, kur darbuotojai dirba su asbestu, taikomi tada, kai tik jie yra palankesni darbuotojų saugos ir sveikatos darbe požiūriu nei reikalavimai, nustatyti Darbo su asbestu nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. A1-184/V-546 „Dėl Darbo su asbestu nuostatų patvirtinimo“.

4. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo reikalavimai taikomi Nuostatų 1 punkte nurodytai sričiai, atsižvelgiant į konkrečius Nuostatų reikalavimus.

5. Nuostatai neapriboja darbdavių teisės priimti ir taikyti griežtesnius reikalavimus, užtikrinančius geresnę bei efektyvesnę darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą nuo kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio.

6. Nuostatų reikalavimai netaikomi tose darbo vietose, kur darbuotojai dirba tik su radioaktyviosiomis medžiagomis ir kitais jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais. Šiems darbuotojams taikomi Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatyme nurodyti saugos reikalavimai.

II SKYRIUS SĄVOKOS IR JŲ APIBRĖŽTYS

7. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

7.1. **biologinė ribinė vertė** – kaip apibrėžta šiuo įsakymu patvirtintuose Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatuose;

7.2. **kancerogenas**:

7.2.1. cheminė medžiaga arba mišinys, atitinkantis klasifikavimo kaip 1A arba 1B kategorijos kancerogenas kriterijus, nurodytus 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiančio ir panaikinančio direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006, I priede;

7.2.2. cheminė medžiaga arba mišinys ar procesas, nurodytas Nuostatų 1 priede, ir cheminė medžiaga ar mišinys, susidaręs Nuostatų 1 priede nurodyto proceso metu;

7.3. **mutagenas** – cheminė medžiaga ar mišinys, atitinkantis klasifikavimo kaip 1A arba 1B kategorijos lytinių ląstelių mutagenas kriterijus, nurodytus Reglamento (EB) Nr. 1272/2008 I priede;

7.4. **nenustatytos slenkstinės koncentracijos reprotoksinė medžiaga** – reprotoksinė medžiaga, kurios atveju įvertinta, jog nėra saugaus poveikio darbuotojų sveikatai lygio;

7.5. **nustatytos slenkstinės koncentracijos reprotoksinė medžiaga** – reprotoksinė medžiaga, kurios atveju įvertinta, jog esama saugaus poveikio lygio, t. y. tokio poveikio lygio, kurio neviršijus nekyla rizika darbuotojų sveikatai;

7.6. **reprotoksinė medžiaga** – cheminė medžiaga ar mišinys, atitinkantis klasifikavimo kaip 1A arba 1B kategorijos toksiškai veikianti reprodukciją medžiaga kriterijus, nurodytus Reglamento (EB) Nr. 1272/2008 I priede;

7.7. **ribinė vertė** – cheminės medžiagos (kancerogeno, mutageno ar reprotoksinės medžiagos) profesinio poveikio ribinis dydis, kaip apibrėžta Lietuvos higienos normoje HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-824/A1-389 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“ patvirtinimo“;

7.8. **sveikatos patikrinimas** – darbuotojo vertinimas, siekiant nustatyti jo sveikatos būklę, atsižvelgiant į jo darbe patirtą konkrečių kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikį;

7.9. kitos Nuostatuose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme, kituose darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir Reglamente (EB) Nr. 1272/2008 vartojamas sąvokas.

III SKYRIUS RIZIKOS NUSTATYMO IR ĮVERTINIMO REIKALAVIMAI

8. Kancerogenų, mutagenų ir reprotoksinių medžiagų ribinės vertės nustatytos Lietuvos higienos normoje HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-824/A1-389 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“ patvirtinimo“.

9. Visiems darbams, kuriuos atlikdami darbuotojai gali būti veikiami kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų, turi būti nustatytas šio poveikio pobūdis, laipsnis ir trukmė, kad būtų galima įvertinti riziką darbuotojų saugai bei sveikatai ir nustatyti taikytinas saugos priemones.

10. Rizikos įvertinimas turi būti atliekamas reguliariai bei kaskart pasikeitus sąlygoms, dėl kurių darbuotojai gali patirti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikį. Profesinės rizikos vertinimo bendruosiuose nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961 „Dėl Profesinės rizikos vertinimo bendrųjų nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Profesinės rizikos vertinimo bendrieji nuostatai) nustatyta tvarka.

11. Įvertinant riziką, turi būti atsižvelgta į visus kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio būdus, tarp jų absorbciją į odą ir praskverbimą pro odą.

12. Vertinant riziką, reikia atsižvelgti į visus padarinius padidintos rizikos sveikatai grupių darbuotojų saugai ir sveikatai ir, esant galimybei, neskirti jų dirbti tose darbo vietose, kur gali būti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikis.

13. Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) ar gydytojo arba asmens sveikatos priežiūros įstaigos, atliekančios kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų veikiamų darbuotojų sveikatos priežiūrą, prašymu darbdavys turi pateikti informaciją, naudojamą rizikos įvertinimui atlikti. Asmens duomenys teikiami duomenų teikimo sutarties nustatyta tvarka (daugkartinio duomenų teikimo atveju) ar pagal prašymus, kuriuose nurodomi asmenų, dėl kurių kreipiamasi, vardai, pavardės, gimimo datos, teisinis duomenų gavimo pagrindas, jų naudojimo tikslas, prašomų pateikti duomenų apimtis ir pateikimo būdas (vienkartinio duomenų teikimo atveju).

IV SKYRIUS DARBDAVIO PAREIGOS

PIRMASIS SKIRSNIS POVEIKIO MAŽINIMAS

14. Darbdavys turi mažinti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų naudojimą darbo vietose, pakeisdamas juos pagal technines galimybes medžiaga, mišiniu arba procesu, kuriuos naudojant nekyla pavojus arba kyla mažesnis pavojus darbuotojų saugai ir sveikatai.

15. Rizikos vertinimo duomenis, nurodytus Profesinės rizikos vertinimo bendrųjų nuostatų 19–20 punktuose, darbdavys turi pateikti Valstybinei darbo inspekcijai ar profesinę ligą tiriančiai komisijai jų prašymu.

16. Jeigu rizikos įvertinimo duomenys rodo, kad yra rizika darbuotojų saugai ir sveikatai, darbdavys turi imtis priemonių, kad apsaugotų darbuotojus nuo kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio.

17. Jei kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų techniškai neįmanoma pakeisti medžiaga, mišiniu ar procesu, kurie nekelia pavojaus arba kelia mažesnį pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, darbdavys turi užtikrinti tiek, kiek techniškai įmanoma, kad kancerogenai, mutagenai ar reprotoksinės medžiagos būtų gaminami ir naudojami uždaroje sistemoje.

18. Jei naudoti uždara sistemą techniškai neįmanoma, darbdavys privalo užtikrinti:

18.1. kancerogenų, mutagenų arba nenustatytos slenkstinės koncentracijos reprotoksinių medžiagų atveju – kad darbuotojų patiriamas poveikis būtų sumažintas iki techniškai įmanomo žemiausio lygio;

18.2. nustatytos slenkstinės koncentracijos reprotoksinių medžiagų atveju – kad rizika, susijusi su tos medžiagos poveikiu darbuotojams, būtų sumažinta iki minimumo;

18.3. jei nėra įvertinta, ar reprotoksinė medžiaga yra nustatytos slenkstinės koncentracijos reprotoksinė medžiaga, ar nenustatytos slenkstinės koncentracijos reprotoksinė medžiaga, – kad rizika, susijusi su tos reprotoksinės medžiagos poveikiu darbuotojams, būtų sumažinta iki minimumo (šiuo atveju, atliekant Nuostatų III skyriuje nurodytą rizikos vertinimą, atsižvelgiama į galimybę, kad gali nebūti saugaus tokios reprotoksinės medžiagos poveikio darbuotojų sveikatai lygio, ir nustatomos atitinkamos priemonės).

19. Kancerogenų, mutagenų ir reprotoksinių medžiagų koncentracija darbo aplinkos ore negali viršyti ribinių verčių.

20. Visada, kai naudojami kancerogenai, mutagenai ar reprotoksinės medžiagos, darbdavys turi taikyti visas šias priemones:

20.1. riboti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų kiekį darbo vietoje;

20.2. kiek įmanoma sumažinti darbuotojų, patiriančių arba galinčių patirti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikį, skaičių;

20.3. projektuoti darbo procesus ir inžinerines kontrolės priemones taip, kad išvengtų arba sumažintų kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų patekimą į darbo vietą;

20.4. šalinti kancerogenus, mutagenus ir reprotoksines medžiagas jų susidarymo vietoje ar panaudojant vietinę ištraukiamąją arba bendrąją vėdinimo sistemą. Visi šie būdai turi būti tinkami ir suderinami su siekiu užtikrinti visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą;

20.5. naudoti įteisintus kancerogenų, mutagenų ir reprotoksinių medžiagų matavimo metodus, ypač dėl to, kad būtų galima anksti nustatyti kancerogenų ar mutagenų ar reprotoksinių medžiagų ribinių verčių viršijimą dėl nenumatyto įvykio ar avarijos;

20.6. naudoti tinkamus darbo procesus ir metodus;

20.7. įrengti ir naudoti kolektyvinės apsaugos priemonės, o tais atvejais, kai kolektyvinėmis apsaugos priemonėmis negalima užtikrinti darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio, išduoti darbuotojams asmenines apsaugos priemones, vadovaujantis Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. A1-331 „Dėl Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatų patvirtinimo“;

20.8. užtikrinti higienos priemonių naudojimą: reguliary grindų, sienų ir kitų paviršių valymą;

20.9. informuoti darbuotojus apie darbo vietose esančius kancerogenus, mutagenus ir reprotoksines medžiagas bei apsaugos priemones;

20.10. pažymėti rizikos zonas atitinkamais saugos ir sveikatos ženklais, įskaitant ženklus „Nerūkyti“, tose vietose, kuriose darbuotojai yra arba gali būti veikiami kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų;

20.11. parengti darbuotojų evakuacijos planus avarijos atveju;

20.12. užtikrinti, kad kancerogenai, mutagenai ir reprotoksinės medžiagos būtų saugiai sandėliuojamos, tvarkomos ir gabenamos, naudojant plombuotus, aiškiai ir gerai matomose vietose paženklintus konteinerius;

20.13. užtikrinti, kad atliekos, kuriose yra kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų, būtų saugiai renkamos, sandėliuojamos ir šalinamos naudojant plombuotus, aiškiai ir gerai matomose vietose paženklintus konteinerius.

ANTRASIS SKIRSNIS KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ INFORMAVIMAS

21. Jeigu rizikos įvertinimo duomenys rodo, kad darbuotojų saugai ir sveikatai kyla rizika dirbant su kancerogenais, mutagenais ar reprotoksinėmis medžiagomis, darbdavys Valstybinės darbo inspekcijos ar gydytojo arba asmens sveikatos priežiūros įstaigos, atliekančios šių medžiagų veikiamų darbuotojų sveikatos priežiūrą, prašymu turi pateikti informaciją apie:

21.1. atliekamus darbus ir (arba) technologinius procesus, įskaitant kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų naudojimo priežastis;

21.2. pagamintų ar naudojamų medžiagų ar mišinių, kuriuose yra kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų, kiekius;

21.3. kancerogenų, mutagenų, reprotoksinių medžiagų veikiamų darbuotojų skaičių;

21.4. taikomas prevencijos priemones;

21.5. naudojamas kolektyvines apsaugos priemones ir (ar) naudojamų asmeninių apsaugos priemonių rūšį (rūšis);

21.6. poveikio darbuotojams pobūdį ir laipsnį;

21.7. kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų pakeitimo mažiau pavojingomis medžiagomis, mišiniais ar procesais atvejus.

TREČIASIS SKIRSNIS VEIKSMAI NETIKĖTO POVEIKIO ATVEJAIS

22. Darbdavys privalo kuo greičiau informuoti darbuotojus apie įvykusį incidentą ar avariją, kurios padarinys – viršytos kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų ribinės vertės (nurodoma incidento ar avarijos data ir laikas, vieta, pobūdis, taikomos priemonės).

23. Kol situacija normalizuojama ir šalinamos kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų ribinių verčių viršijimo priežastys, darbdavys turi:

23.1. leisti paveiktoje zonoje dirbti tik tiems darbuotojams, kurie atlieka būtinus remonto ir kitus neatidėliotinus avarijos padarinių likvidavimo darbus;

23.2. šiuos darbuotojus aprūpinti apsaugine apranga bei asmeninėmis kvėpavimo takų apsaugos priemonėmis ir užtikrinti, kad darbuotojai juos naudotų. Kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio zonoje padarinius šalinančiam darbuotojui leisti būti tik patį trumpiausią laiko tarpą, kiek būtina neatidėliotinam darbui atlikti;

23.3. neleisti neapsaugotiems darbuotojams pasilikti poveikio zonoje.

KETVIRTASIS SKIRSNIS VEIKSMAI TIKĖTINO POVEIKIO ATVEJAIS

24. Tam tikrų veiklų, kaip techninis aptarnavimas ir remontas, metu, kai yra galimas kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų ribinių verčių viršijimas, o visos techninės prevencijos priemonės, ribojančios poveikį, yra panaudotos, darbdavys, pasikonsultavęs su darbuotojais ir (arba) jų atstovais įmonėje, nepažeisdamas savo atsakomybės, turi numatyti priemones, būtiną sumažinti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio darbuotojams trukmę iki minimumo ir užtikrinti šiuos darbus atliekančių darbuotojų saugą ir sveikatą.

25. Darbdavys šiuos darbuotojus turi aprūpinti apsaugine apranga ir asmeninėmis kvėpavimo takų apsaugos priemonėmis ir užtikrinti, kad darbuotojai juos naudotų, kol kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų ribinės vertės yra viršijamos, kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio zonoje konkrečiam darbuotojui leisti būti tik patį trumpiausią laiko tarpą, kiek reikia darbui atlikti.

26. Darbdavys turi užtikrinti, kad zonos, kuriose vyksta techninis aptarnavimas ir remontas, būtų aiškiai pažymėtos ir nurodyta, kad pašaliniais asmenimis draudžiama patekti į šias zonas.

PENKTASIS SKIRSNIS PATEKIMAS Į PAVOJINGAS ZONAS

27. Darbdavys turi užtikrinti, kad patekti į vietą, kurioje pagal rizikos įvertinimo duomenis yra rizika darbuotojų saugai ir sveikatai, gali tik asmenys, kurie pagal savo darbą ar pareigas privalo ten patekti.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS HIGIENA IR ASMENINĖ APSAUGA

28. Darbdavys turi užtikrinti, kad darbo vietose, kur yra rizika dėl kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų:

28.1. darbuotojai nevalgytų, negertų ir nerūkytų;

28.2. darbuotojai būtų aprūpinti ir dėvėtų apsauginę aprangą ar kitą specialią aprangą;

28.3. būtų įrengtos atskiros vietos darbo ar apsauginei aprangai bei asmeninei aprangai laikyti;

28.4. darbuotojams būtų įrengtos buities, sanitarinės ir higienos patalpos, atitinkančios Buities, sanitarinių ir higienos patalpų įrengimo reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 24 d. nutarimu Nr. 501 „Dėl Buities, sanitarinių ir higienos patalpų įrengimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“, nuostatas;

28.5. asmeninės apsaugos priemonės būtų tinkamai laikomos aiškiai nurodytose vietose;

28.6. daugkartinio naudojimo asmeninės apsaugos priemonės būtų patikrintos ir išvalytos, jei įmanoma, prieš naudojimą ir kaskart panaudojus;

28.7. sugedusios daugkartinio naudojimo asmeninės apsaugos priemonės prieš tolesnį naudojimą būtų pataisytos ar pakeistos naujomis.

SEPTINTASIS SKIRSNIS DARBUOTOJŲ INFORMAVIMAS IR MOKYMAS

29. Darbdavys, remdamasis visa turima informacija, turi organizuoti išsamų darbuotojų ir (arba) jų atstovų mokymą ir instruktavimą apie:

29.1. galimą riziką darbuotojų sveikatai, įskaitant papildomą riziką rūkant;

29.2. prevencijos priemonės, kad išvengtų poveikio;

29.3. higienos reikalavimus;

29.4. asmeninių apsaugos priemonių naudojimą ir apsauginės aprangos dėvėjimą;

29.5. veiksmus, kurių turės imtis darbuotojai, įskaitant gelbėtojus, įvykus incidentui ir norint išvengti incidento.

30. Mokymas turi būti:

30.1. pritaikytas, atsižvelgiant į naują ar pakitusią riziką, visų pirma, kai darbuotojai patiria arba gali patirti naujų kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų arba kelių skirtingų kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų, įskaitant pavojinguose medicinos preparatuose esančias medžiagas, poveikį arba pasikeitus su darbu susijusioms aplinkybėms;

30.2. darbdavio nustatyto periodiškumu teikiamas sveikatos priežiūros darbuotojams, kurie patiria kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikį, visų pirma, kai naudojami nauji pavojingi medicinos preparatai, kurių sudėtyje yra tų medžiagų;

30.3. prireikus darbdavio nustatyto periodiškumu kartojamas kitų sričių darbuotojams.

31. Darbdaviai turi informuoti darbuotojus apie įrenginius ir konteinerius, kuriuose yra kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų, ir užtikrinti, kad visi konteineriai, pakuotės ir įrenginiai būtų aiškiai ir įskaitomai paženklinėti etiketėmis ir ant jų būtų pritvirtinti gerai matomi įspėjamieji ir pavojaus ženklai Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 95 „Dėl Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų“, nustatyta tvarka.

32. Darbuotojams, kurie dirba su kancerogenu, mutagenu ar reprotoksine medžiaga, kurios biologinė ribinė vertė yra nustatyta Nuostatų 2 priede, privaloma pasitikrinti sveikatą Nuostatų 2 priede nustatyta tvarka. Darbuotojai apie šį reikalavimą informuojami prieš juos paskiriant atlikti tokį darbą.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS INFORMACIJA DARBUOTOJAMS

33. Darbdavys turi imtis priemonių, užtikrinančių, kad:

33.1. darbuotojai ir (arba) jų atstovai įmonėje galėtų patikrinti, ar Nuostatai yra taikomi, arba galėtų dalyvauti juos taikant, ypač atsižvelgiant į:

33.1.1. apsauginės aprangos bei kitų asmeninių apsaugos priemonių parinkimo, dėvėjimo ir naudojimo pasekmes darbuotojų saugai ir sveikatai, nepažeidžiant darbdavio atsakomybės nustatyti šių apsaugos priemonių efektyvumą;

33.1.2. darbdavio taikomas priemones, nurodytas Nuostatų 24 punkte, nepažeidžiant darbdavio atsakomybės numatyti šias priemones;

33.2. darbuotojai ir (arba) jų atstovai įmonėje būtų nedelsiant informuoti apie kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų ribinių verčių viršijimus, įskaitant nurodytus Nuostatų 24–25 punktuose, jų priežastis ir apie priemones, kurių imtasi ar bus imtasi situacijai atkurti;

33.3. įmonėje būtų sudaryti ir nuolat atnaujinami darbuotojų, atliekančių darbus, kurių vertinimo, nurodyto Nuostatų 9–10 punktuose, rezultatai parodo darbuotojų saugai ir sveikatai gresiančią riziką, sąrašai (nurodoma darbuotojo pareigos, vardas, pavardė), kuriuose, jei yra tokia

informacija, būtų nurodytas kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikis darbuotojams;

33.4. su šiais sąrašais galėtų susipažinti už darbuotojų saugą ir sveikatą įmonėje atsakingi asmenys bei Valstybinė darbo inspekcija; gydytojas, atliekantis privalomą darbuotojų sveikatos tikrinimą, galėtų susipažinti su šių sąrašų duomenimis apie darbuotojus, kurių sveikata tikrinama;

33.5. kiekvienas darbuotojas galėtų susipažinti su jo asmeniu susijusia informacija;

33.6. įmonės darbuotojai ir (arba) darbuotojų atstovai galėtų susipažinti su šiuose sąrašuose pateikta anonimine kolektyvine informacija.

34. Darbuotojai ir (arba) darbuotojų atstovai turi būti konsultuojami ir dalyvauti sprendžiant darbuotojų apsaugos nuo rizikos jų saugai ir sveikatai dėl neigiamo kancerogenų, mutagenų ir reprotoksinių medžiagų poveikio klausimus pagal Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 13 straipsnį.

V SKYRIUS SVEIKATOS PATIKRINIMAI IR DUOMENŲ KAUPIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS SVEIKATOS PATIKRINIMAI

35. Darbuotojų, atliekančių darbus, kurių vertinimo, nurodyto Nuostatų 9–10 punktuose, rezultatai parodo riziką darbuotojų saugai ir sveikatai, sveikatos patikrinimai atliekami ir registruojami, vadovaujantis Asmenų, dirbančių darbo aplinkoje, kurioje galima profesinė rizika (kenksmingų veiksnių poveikis ir (ar) pavojingas darbas), privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (toliau – Privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašas). Praktiniai nurodymai dėl darbuotojų sveikatos priežiūros pateikti Nuostatų 3 priede.

36. Nustatęs darbuotojo sveikatos pakenkimą, kurį galėjo nulemti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikis, arba nustatęs, kad viršyta biologinė ribinė vertė, gydytojas, atlikęs sveikatos patikrinimą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnyba ar darbdavys gali pareikalauti, kad sveikatą pasitikrintų ir kiti darbuotojai, dirbantys analogiškomis sąlygomis. Tokiu atveju pakartotinai atliekamas rizikos vertinimas darbo vietose.

37. Atlikus sveikatos patikrinimą, gydytojas, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnyba ar darbdavys pasiūlo priemones sveikatos apsaugai ar prevencijai, kurių reikia imtis kiekvieno darbuotojo atžvilgiu.

38. Darbdavys turi sudaryti sąlygas darbuotojams, baigusiems dirbti darbus, kurių metu jie buvo veikiami kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų, pasitikrinti sveikatą ir suteikti jiems informaciją raštu apie buvusį kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikį. Darbuotojo pageidavimu darbdavio nustatyta tvarka darbdavys pateikia jo Asmens medicininės knygelės (sveikatos paso) (F 048/a) kopiją.

39. Gydytojas, atliekantis darbuotojų ir asmenų, kurių darbas yra ar buvo susijęs su profesine rizika dėl kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų naudojimo darbo procese, sveikatos patikrinimus, gali nurodyti, kad sveikatos patikrinimai turi būti toliau atliekami poveikiui pasibaigus tiek laiko, kiek, jo nuomone, būtina, siekiant apsaugoti atitinkamo darbuotojo sveikatą.

40. Įtartas darbuotojo sveikatos pakenkimas, kurį galėjo nulemti kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikis darbe (vėžio, neigiamų padarinių suaugusių vyriškos ir moteriškos lyties darbuotojų lytinei funkcijai bei vaisingumui, toksinio poveikio palikuonių vystymuisi atvejai), tiriamas, įtraukiamas į apskaitą ir apie jį pranešama Profesinių ligų tyrimo ir apskaitos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 487 „Dėl Profesinių ligų tyrimo ir apskaitos nuostatų patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

ANTRASIS SKIRSNIS DUOMENŲ KAUPIMAS

41. Darbuotojų, dirbančių kancerogenų arba mutagenų poveikio sąlygomis įmonėje, sąrašas, nurodytas Nuostatų 33.3 papunktyje, šių darbuotojų Asmens medicininės knygelės (sveikatos pasai) (F 048/a) arba jų patvirtintos kopijos ir sveikatos tikrinimo protokolai (surašyti, vadovaujantis Privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašu) saugomi įmonėje darbo poveikio sąlygomis metu ir 40 metų, pasibaigus poveikiui. Darbuotojų, dirbančių kancerogenų arba mutagenų poveikio sąlygomis, asmens sveikatos istorijos saugomos sveikatos priežiūros įstaigose darbuotojų darbo poveikio sąlygomis metu ir 40 metų pasibaigus poveikiui.

42. Darbuotojų, dirbančių reprotoksinių medžiagų poveikio sąlygomis įmonėje, sąrašas, nurodytas Nuostatų 33.3 papunktyje, šių darbuotojų Asmens medicininės knygelės (sveikatos pasai) (F 048/a) arba jų patvirtintos kopijos ir sveikatos tikrinimo protokolai (surašyti, vadovaujantis Privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašu) saugomi įmonėje darbo poveikio sąlygomis metu ir 5 metus, pasibaigus poveikiui. Darbuotojų, dirbančių reprotoksinių medžiagų poveikio sąlygomis, asmens sveikatos istorijos saugomos sveikatos priežiūros įstaigose darbuotojų darbo poveikio sąlygomis metu ir 5 metus pasibaigus poveikiui.

43. Kai įmonė nutraukia veiklą, darbuotojų, dirbusių kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų poveikio sąlygomis įmonėje, sąrašai, nurodyti Nuostatų 33.3 papunktyje, ir šių darbuotojų Asmens medicininės knygelės (sveikatos pasai) (F 048/a) patvirtintos kopijos bei sveikatos tikrinimo protokolai (surašyti, vadovaujantis Privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašu) turi būti perduoti archyvui saugoti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

44. Įgyvendindami Nuostatus, duomenų valdytojai užtikrina, kad jų atliekamas asmens duomenų tvarkymas atitiktų 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų apsaugą ir tvarkymą, reikalavimus.

45. Duomenų subjektų teisės įgyvendinamos duomenų valdytojo, į kurį kreipiamasi dėl duomenų subjekto teisių įgyvendinimo, nustatyta tvarka, vadovaujantis Reglamentu (ES) 2016/679.

Priedo pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

VĖŽĮ GALINČIŲ SUKELTI MEDŽIAGŲ, MIŠINIŲ IR PROCESŲ SĄRAŠAS

1. Auramino gamyba.
2. Darbas, susijęs su policiklinių aromatinių angliavandenilių, esančių akmens anglių suodžiuose, akmens anglių dervoje ar akmens anglių degute, poveikiu.
3. Darbas, susijęs su dulkių, dūmų ir pusrslų, susidarančių kaitinant ir elektriniu būdu valant vario-nikelio šteinus, poveikiu.
4. Stiprūs rūgštiniai izopropilo alkoholio gamybos procesai.
5. Darbas, susijęs su kietosios medienos dulkių poveikiu.
6. Darbas, susijęs su darbo procese susidarančių įkvepiamojo kristalinio silicio dioksido dulkių poveikiu.
7. Darbas, susijęs su mineralinių alyvų, anksčiau naudotų vidaus degimo varikliuose, siekiant sutepti ir ataušinti judančias variklių dalis, poveikiu per odą.
8. Darbas, susijęs su dyzelinių variklių išmetamųjų teršalų poveikiu.

Priedo pakeitimai:

Nr. [A1-105/V-268](#), 2005-04-18, Žin., 2005, Nr. 55-1907 (2005-04-30), i. k. 1052230ISAK05/V-268

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

BIOLOGINĖS RIBINĖS VERTĖS IR SVEIKATOS PATIKRINIMAI

1. Švinas ir jo joniniai junginiai:
 - 1.1. biologinė ribinė vertė yra 70 µg Pb/100 ml kraujo; ji nustatoma matuojant švino kiekį kraujyje (PbB), taikant absorbcinę spektrometriją ar kitą metodą, kuriuo gaunami ekvivalentiški rezultatai;
 - 1.2. darbuotojų sveikatos patikrinimas atliekamas, jei:
 - 1.2.1. švino koncentracija darbo aplinkos ore, apskaičiuota kaip vidutinė koncentracija per 40 valandų darbo savaitę, yra didesnė kaip 0,075 mg/m³;
 - 1.2.2. švino kiekis kai kurių darbuotojų kraujyje yra didesnis kaip 40 µg Pb/100 ml kraujo.

Priedo pakeitimai:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

PRAKTINIAI NURODYMAI DĖL DARBUOTOJŲ SVEIKATOS PRIEŽIŪROS

1. Gydytojas ir (arba) asmens sveikatos priežiūros įstaiga, atliekantis kancerogenų, mutagenų ar reprotoksinių medžiagų veikiamų darbuotojų sveikatos priežiūrą, turi susipažinti su šių medžiagų poveikio kiekvienam darbuotojui sąlygomis arba aplinkybėmis.
2. Darbuotojo sveikatos priežiūra turi būti atliekama laikantis darbo medicinos principų ir praktikos. Būtina taikyti šias priemones:
 - 2.1. saugoti įrašus apie darbuotojų sveikatos būklę ir darbo veiklą;
 - 2.2. asmeniškai apklausti darbuotojus;
 - 2.3. prireikus atlikti biologinių terpių tyrimus ir nustatyti ankstyvąsias ir grįžtamasias pasekmes.
3. Tikrinant darbuotojo sveikatą, remiantis naujausiomis turimomis darbo medicinos žiniomis, individualiai sprendžiama, ar reikia atlikti papildomų tyrimų.

Papildyta priedu:

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-105/V-268](#), 2005-04-18, Žin., 2005, Nr. 55-1907 (2005-04-30), i. k. 1052230ISAK05/V-268
Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 97/406 "Dėl darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų bei darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatų patvirtinimo" pakeitimo
2.
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-252/V-559](#), 2015-05-04, paskelbta TAR 2015-05-05, i. k. 2015-06716
Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 97/406 „Dėl darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų bei darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo
3.
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-171/V-438](#), 2016-04-04, paskelbta TAR 2016-04-11, i. k. 2016-08625
Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 97/406 „Dėl Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų bei Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo
4.
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-536/V-1060](#), 2018-10-02, paskelbta TAR 2018-10-03, i. k. 2018-15660
Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 97/406 „Dėl Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų bei Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [A1-204/V-300](#), 2020-03-06, paskelbta TAR 2020-03-09, i. k. 2020-05181

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 97/406 „Dėl Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų bei Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

6.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [A1-799/V-1804](#), 2022-12-02, paskelbta TAR 2022-12-02, i. k. 2022-24653

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 97/406 „Dėl Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų bei Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

7.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [A1-34/V-47](#), 2024-01-15, paskelbta TAR 2024-01-15, i. k. 2024-00561

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 97/406 „Dėl Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų bei Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo